

ו' הלוקח בהמה קצותו
פ' מ"ה ט"ז כ"ח : ז' א"ת
לוקחין קצותו ט"ז : ט"ז
ט"ז ט"ז ט"ז ט"ז ט"ז
ט"ז ט"ז ט"ז ט"ז ט"ז
ט"ז ט"ז ט"ז ט"ז ט"ז

הלופי גרמאות

אם גרמא א"ת, ו' הלוקח
גרמא ג' ט' כל המעשה ז' עבדים
רשפאות וקרקעות ובהמה
שפאחיה וקרקעות ובהמה
שפאחיה עבדים וקרקעות
במעות ובהמה ו' שפאחיה
ג' ט' ו' ו' ו' ו' ו' ו' ו'
שפאחיה גרמא ג' ט' ו'
ו' ו' ו' ו' ו' ו' ו' ו'

תוספות חדשים

הר"ב דלקמן אכל לטוניה
הגמרא קצותין ל"ו ט"א
ול"ז ה"ח ט"ה ט"ה ט"ה
אין זה דיוק דשם ב' במזיד
יחזרו דמים למקומן ועמ"ס
בב"ב :

תוספות רע"ק

דלמארה דוקא לענין
בע"ה שייך להלק דבשבת
בגמרא צומח ב"ה הארץ
ובבע"ה מרבי בה שנינו
ויחפרנה מן הארץ אבל
כפאה דל"ש ניוון מהארץ
ואנו דנין אותה לקרקע
כיון דנוביה מהארץ גרמא
לעין כאילו הם גדלים
וירביע מן הארץ א"כ
מכילא דרי כנויח מן
הארץ ובי שבת
גם כן לדין גר"ק :

תום' אגנשי שם

איכא במזיד לקטת חזן
ליורשים או כירושלים
ממעות מעשר דבר שאינו
אחל דהא ע"כ נס פירות
ז"ל כן א"ן סה"י שלא היה
לוקח להעלות מפי טורה
הדיר ולא לאכלן חזן
ליורשים מפי חומר
האיכור (ל"ט) :
ז' ח"ט ר"ה יאכל
כנדס שחלל על אלו
סמטה ארזן שביד המוכר
כ"ז : (ד') :

ו'ואם אין מקדש ירקבו. עיין בפירוש הר"ב ב"מ פ"ח דערויות.
ומ"ש שם בס"ד] : ו' [תקבר. אם מתה הרמב"ם. וכך תנן להדיא
בפ"ג משנה י"ח] : על ידי עורה. פירש הר"ב עם עורה. ולא דמי
למחני' ג' דלא העור לחולין דהתם לזכוי שלמים נקיים וטוין עיטו

בבשר. אכל הכא דתקבר נמלא שהוא
כאילו לא נתן עיטו בבשר ועיין במשנה
יא פ"ג : ז' יאכל כנגד. שחלל אלו
המעשה על אופן שבד המוכר וכולה
מלחא משום קנסא כדמוכח בגמרא
ידי עורה (ט) : ז' אין לוקחין עבדים. ושפחות. ובהמה
מבאה. מדמי מעשר שני. ואם לקח יאכל כנגדן (א). אין מביאין

מלאכת

נפסך וגו' : ז' הלוקח בהמה וכו'. כתב ה"ר שמשון ז"ל דנפ' האיש מקדש
(ד' ל"ו) תניא א"ר יודא ב"ד לא במהכתיין ולקחה מתחלה לשם שלמים או במזיד
תעלה ותאכל במקום אכל לקחה מתחלה לשם חולין דמזיד דידהו מהכתיין
להוליא מעשר לחולין הוא בין שונג בין מזיד יחזרו דמים למקומן שונג דמקח
טעות הוא מזיד דקסינן ליה למוכר דלאו עכבדא נגב אלא חורא נגב ונתוספספא
מסיים בה אם היה בעלת מוס בין שונג בין מזיד יחזרו דמים למקומם אם
היו פירות שפואים בין שונג בין מזיד יחזרו דמים למקומן ע"כ. ועיין במ"ס
שם בפ' האיש מקדש סימן ח'. וכתב הר"ש שיריליו ז"ל הלוקח בהמה תמימה
דחויא לקרבן ותזן לירושלם דיעבד אין לכתלה לא ועוד דתכתיב נוסף בדרך
ועוד דחיישינן לגדול עדרים והכי תניא בה"איש מקדש בדהיא אין לוקחין
בהמה ממועת מעשר שני ואם לקח בשונג וכו' והתמא דמחני' ר"מ היא למאי

יבין

כ"ז ל"ז בירושלים : בת) דהקטיו בכסף מעשר כשאו טעור אינו נפדה
חזן לירושלים : (ב) ואפי' רומס [כפ"ג מ"ן]. וג"ל דכשאוהו הם יקדישו
שם לשלמים ויאכלו. דאל"כ מה העיטו חכמים בתקנתן שזוהו שלא

משנה

מעשר לחולין בין שונג ובין מזיד יחזרו הדמים. וכו' פקדה בהמה עמאה
ועבדים היו מחטוין להוליא לחולין וכו' כ"כ הר"ש כאן. ומ"מ לא יתכן דל"כ
משמע דהכנה כ"ל מדפדקי ה"ש מייבא והרמב"ם לא הפתיק בחבורו מילתו'
ד"ל. ויהי נראה דדוקא דדוקא לגמרא לוקמי' למחני' דלקמן במזיד כיון דקודם
להך מחלק מחא דמחני' בין שונג למזיד. והתם תני קתה ולא חילק משמע
דכלל עינן איידי ומשונג אשונג פריך. ומיבא למאי דפי' לפיל יחיא בפשימות
דלפי' תוקמה במזיד קטא ליה דנדי דהכא אמרי' נמזיד מחקת קיי' הייט
משום קתה דליכא איכורא בהמעות חולין הם ביד המוכר ופיפוח יאכלו במקום.
אכל גבי עבדים וקרקעות שהמעות לא נתחללו וכל דאיכא איכור בתעות והמוכר
ישתמש בהן באיכור כיופיין לבעל התקח פריך שפיר דהתם נמי יחזרו הדמים :
ז' הלוקח בהמה. קתה אמאי לריך למימני בהמה הא שמת' ויחזרו הדמים :
דלפי' וא' משום למהינ' תקבר ע"י טורס. הכא נמי מיבא לה בדהיא כפ"ג
מ"א. וז"ל דתני מו בהמה משום דבנהמה איכא איכור לוקחה חזן לירושלים
בחייה שמה יגדל פדדים כדלמחני' בפ' ג' לולב הגזול ד' מ' ולהכי תני הלוקח דלמחני'
דיעבד אין ולכתלה לא. ומיבא עמתיין דה"ה הלוקח פירות דלכתלה
לא. וכ"כ הרמב"ם בהדיא בפ"ד דין ו' שאין מתחללין המעות מעשר על הפירות.
וג"ל בפירות הטעם שמה ירקבו או ינגבו בדרך ומעות טח לשומרן יומר. וכן
פי' רש"י בפ' האיש מקדש בהמה שמה סכמיש בכורה הדך. ות"מ קתה
דהכא קתני מזיד תעלה ותאכל. ובפ' לולב הגזול אמרי' דלפי' דיעבד בנהמה
לא קתה מעשר. וכבר הקשו כן החוס' שם וגמרא מדדריסה דהיהו דלולב
הגזול דוקא בנפלי מומין שאינם ראויין לקרבן גזרינן שמה יגדל פדדים. אבל
מחומין וכו' כשקונה לשם שלמים מותר ובהכי מייירי מחני' דהכא. אלא
שקשה שהרמב"ם שפ"ד שם כתב קתם אין מתחללין על בהמה חיה וטוף
חיון ואם חלל לא קתה מעשר שמה יגדל פדדים. ולא חילק בין שמתין לבעני
מומין. ובפ"ו העתיק משנתנו זו בסתם. וזה ז"ל : ז' יאכל כנגדן. מ"ס
הר"ב דמייירי שבת המוכר הכי מוקי' לה בקידושין אבל ת"ש עוד דמייירי במזיד
ואפילו לא כנה. לא נהיה כלל דדוקא בפירות ובהמה הראויין להסתכל במזיד
המעות ומזיד הכי נתחללו המעות וליכא איכור ביד המוכר לא שייך קנס.
אבל הכא שאין קדושת המעות חל על אלו והמעות בקדושתן ביד המוכר לפולס
יחזרו הדמים כדפי' לעיל וכ"כ הרמב"ם בהדיא בחבורו דכשלא כנה אין חילוק
בין שונג למזיד. ומ"ס חו"מ כ"כ בפ"ג דקידושין דכולה מלחא שחלל כנגדן
משום קנסא. לא נמלא כן בפ"י רש"י וגם לא יתכן כן עינן קנס דדוקא אין
שמת' למוכר שייך קנס דלפי' עמיס דשאל הלוקח כנגדן אין שומעין

פירותיו ומחזיר הדמים משום להוי כמקח טעות שאם היה יודע
הלוקח שהם דמי מעשר לא היה לוקח בהם פירות הללו משום מורת
הדרך וכיון דשונג הוא בטל מקח : מזיד. שידע שכסף מעשר הוא :
יעלו ויאכלו במקום. אשר יבחר ה' כלומר בירושלם : ואם אין

מקדש ירקבו. שהדבר הקטיו בכסף
מעשר אינו נפדה טעור בריחוק מקום
כדתנן לקמן בפ"ג : ז' תקבר ע"י
עורה. עם עורה לפי שגם עורה
אכור : ז' אין לוקחין עבדים
וקרקעות. לפי שאין אוכל ורממא
אמר (דברים יד) בבקר ובזאן ואכלת
שם : יאכל כנגדן. כנגד מעות מעשר

דגרסי' מתחללין דיעבד על בהמה חיה ועוף בין חיים בין שחוסים דברי ר"מ
ללא חיים דילמא יגדל מהם עדרים דיעבד וחכמים אומרים אין מתחללין ע"כ
וקל להבין אמאי לא עריב בבה דפירות עם בבה דבהמה חדא משום דנבי'
לאשמועי' דבהמה תקבר עם עורה ועוד משום דנבי' בהמה איכא פלוגתא :
ז' אין לוקחין עבדים ושפחות וכו'. ס"א ל"ג שפחות והתם בקדושין
נמי ל"ג שפחות : וקרקעות. אפי' פירות המחוברין לקרקע חזן לעיל דלא
קתה מעשר וכו' קרקע עמנו וקושיא זו פריך לה בירוש' ומשני חרי שינויי
חד מינייהו דמחני' דהכא בדרך מכירה ומש"ה כיון שמכר לו הקרקע דרך
מכירה מתחללו והמעות קטוין אלא המוכר והלוקח יאכל כנגדן ומחני' דלשיל
מייירי ע"י. תולו שאמר הכי גמעות הללו מתחללין על פירות המחוברין וה"ה
דבהמה עמאה אי קתה בחלו דודאי אינו מתחלל אלא דוקא במקח וממוכר

יבין

יקנו בהמה חולין בירושלים ממועות מעשר' כירושלמי פ"א : (ז) ר"ל עם
עורה כשהמות : (א) ר"ל כפי מה שהוליא ממועות מעשר' יאכל משלו
בקדושת מעשר ומייירי בבה המוכר או בקנה במזיד. דאל"כ הרי

ראשונה

אלא יחזרו הדמים דוקא דקסינן למוכר דאיכורא גביה כדלמחני' הס. אבל
כשכנה המוכר פיקר הדין הוא שחלל כנגדן שיתחללו המעות שביד המוכר וזה
יאכל ממעותו בקדושה ועם עינן קנס בלאן. וז"ל הא דלמחני' כשכנה המוכר
לא יחזרו הדמים היינו כשהדמים ג"כ ביד המוכר שהולכין עמו. אבל אם היה
הדמים ביד אחרים כופין אותן להחזיר הדמים כדי שלא ישמחו בהן באיכור
דכל היכא דאיכא דאיכורא ההם קסינן ולזה נכתובו רש"י בקידושין שכתב שבת
המוכר שהדמים בידו פ"ג. וזוהו כדפי'. וזוהו ג"ל דדוקא שבת המוכר עם
המעות אבל לא ברה המוכר אלא המעות נתחללו שהוליא המוכר כנר אמרי'
שחזרו דמים אחרים וכו' הוא כיון דכבר עבד איכורא קסינן ליה. ואפי"ג
שאין קתה לזאת המעות שכבר נאכלו כיון שאינם בטולם אין מופיל להם
חילול עינן מתחללין דבר שאינו כשזו כמ"ס החוס' בקידושין. מ"מ קנסא
מיהא לא שאין דהא עבד איכורא. ומיבא לפי' הר"מ שכתבו החו' שם דהכא
מתחללין אפי' על שאינו כשזו שכות הוא לבעל המעות שיתחללו ולא ישתמש
באיכור וזכין לו שלא בפניו. אי"כ ה"ג אפי' נאכלו המעות כל היכא דליתנהו
זכות הוא לשהי' בבה ומחויב המוכר לתללן על המעות שלו דליכורא גביה הוה.
אלא שפ"ש אי איכא דלפי' לימנא לזאת המעות קסינן למוכר שיתחלל בהמעותו :
אי"כ כי נמי ברה המוכר עם המעות יש לביד לירד לנכסיו ליקח ממעותו
להללן. ואפשר דהיכא דליתיה למוכר לא קסינן שמה כנר חיללן בעמנו.
וגם י"ל דדוקא כשהמעות בעין שייך קנס כדי לאפדושי מחיבורא אבל בללא
ירעינין סיבן לה כולי האי לא קנסו. וז"ל : אין מביאין קניי זכיס. פי' הר"ב
דדבר שבמכירה אינו בא אלא מן החולין פ"כ וכ"כ הר"ש והרמב"ם כ' שכל אלו
אין נאכלים לזרים אלא לכהנים ואין דין מעשר שני אלא לקנות דבר הראוי
לאכלים לבעלים. ובין לטעם הר"ש והר"ב חוה שאינו כיה יודע ליה דיעבד מיהא
נתחללו המעות כיון דמ"מ קתה בהן דבר המכר אפי"ג ששעה שלא כדיו שאינו ראוי
לעמנו או מה שפסק בהן דבר שכתובה. מ"מ כיון שראוי לאכלים נתחללו
המעות וזה ששעה שלא כדיו יחזרו ויאכל כנגדן. וכן כתב הרמב"ם דמחני'
מייירי במזיד אבל שונג יחזרו הדמים למקומן. פי' כיון ששונג ולא ידע שהמעות
הן מעשר לא נתחללו המעות וליכא איכור ביד המוכר לא שייך קנס. אלא
כדיו. והייט דלא עריב מחא דמחני' למימני הוי כהדי עבדים וקרקעות בבה
אחת. דלא דמי דהתם בין שונג ובין במזיד יחזרו הדמים שחרי אין חילול שייך
התם כלל. ולא משתכח התם יאכל כנגדן אלא בלתימיה למוכר. אבל הכא
אפי' חיותיה למוכר א"כ פשה במזיד יאכל כנגדן. כך נראה לפי שעת הרמב"ם.
ומ"מ ל"ג דמזיד שנתחללו המעות ומלך קדושת מעשר על הדבר הקטיו מאי מחני'
שחלל

המאות ואשמות ניתנה
לפי זה הכלל נ"ל
מקל פי סוף המעשה .

תוספות חדשים

משנה ז [ה"ב ד"ח]
יאכל כנגד כו' א"כ
מתוקן איירי במיד ע"כ
וכ"כ בפי' הר"מ ונ"ל
דנקדושין ל"ב ע"ל ונתוספת
שהביאה הר"מ מנזר כסדרא
דבבאן אפי' במיד יחזרו
דמיס למקומן אם לא שבת
ולאיהי בתוכו פ"ז מהל'
מע"ט ה"ז שהרמב"ם חזר
פ' וכתב דין בשוגג בין
במיד דוקא כשבת אבל
לא ברת יחזרו דמיס למקומן
ע"פ והוא ע"פ תוס' וגמ'
כ"ל ודברי הר"מ בפירושו
ודברי הר"ב ל"ב (ה"ז) :

שני שהולך בדברים הללו ויולא משלו ויקנה דבר שהוא אוכל ויחלל בקדושת מעשר צירוקסל . והכא מיירי כשבת המוכר ומשום הכי לא תנא יחזרו דמיס למקומן . *אז נמי מתני' איירי במיד . אבל שוגג יחזרו דמיס למקומן : קיני זבים וקיני זבות . שפי תורים או שני בני זונה שמידין הזבים והזבות להביא וקיימא לן דכל דבר שהוא חובה אינו בא אלא מן החולין שאין אדם פורע חובה במטות מעשר שני :

קיני זבים (ב) וקיני זבות (ג) . וקיני יולדות (ד) .
המאות ואשמות : מדמי מעשר שני . ואם
הביא יאכל כנגדם . זה הכלל כל שהוא חוץ לאכילה ולשתיה ולסיכה
מדמי מעשר שני יאכל כנגדו :

מלאכת שלמה

וגם צנמי' לדין פריך לה ומשני לה: המאות ואשמות . במשניות החכם ה"ר יהוסף אשכנזי ז"ל נמחקו: בפ"י ר"ע ז"ל וק"ל דכל דבר שהוא בא חובה אינו בא אלא מן החולין . אמר המלקט במתני' דבס"פ התודה : מצאתי מונה פה חלוקה אחרת

ראשון לציון

פ"א משנה ז [במשנה]
זה הכלל כו' עין
תו"ט לקמן סוף משנה ה'
ד"ס זה הכלל ונני טעמא
שלא הקדים לכתוב הכא
בנוקדם גם כן סבי :

תוספות רע"ק

משנה ז [את ה] בהרע"ב
ד"ה יאכל כנגד . א"כ
מתני' איירי במיד (במ"ד) וכ"כ
הרמב"ם בפ"י המשנה .
אבל תמה לי דהא בפ"ב
דקידושין דף ג' מסקינן
דאפילו מיד יחזרו דמיס
למקומן דקטורה למוכר
דלא עכברא נגב אלא
חורא נגב וקטורה
דאיסורא איתא נבי' ומקו
מתני' דהכא כשבת
המוכר והרמב"ם בחבורו
(פ"ז מהל' מעשר שני)
כתב באמת דבין בשוגג
בין במיד יחזרו דמיס
למקומן והיינו כמנאי
הג"ל וצ"ע :

יבין

מיהו כ"ס עולות שלא יביא מדיחא כולה כלייל . והרי מעש"כ ניתן רק לאכילה שתייה וסיכה . אבל שלמים כך מלוחו שיביא בדמי מעש"כ שלמים :

תפארת ישראל

המקח בטל : לב) 'ז תורים או 'ב בני זונה שמקריבין כשיטהרו וכל דבר שבחובה אינה בא רק מחולין . והרי קי"ל דמע"ט ממון נגובה הוא .

ראשונה

מזיר והכא דוקא בשוגג . ובני שביעית חוץ לאכילה כנגדן לענין חילול אלא תשום קנס: והמאות ואשמות . ועולות לא קתני ועולות כיון דלאו לאכילה ניתנה דמו לשבדים וקרקעות ולעיל דבין בשוגג ובין במיד יחזרו דמיס אלא א"כ כח המוכר כדפי' לעיל . ות"מ הרמב"ם בחבורו כתב עולות ג"כ כאן : כל שהוא חוץ לאכילה . בין שאינו ראוי לאכילה כלל כמו פכדים וקרקעות . ובין שהוא ראוי לאכילה ולא נכעלים כמו חפצות ואשמות . ואפי' ראוי לכל אדם אלא שהמורה מיטעמו מדין מפסד שני כמו מים ומלח ופירות המתובלין דלעיל בטולם יאכל כנגדן . ומיהו כל חד כדויני' כדפי' לעיל :

הלכתא גבירתא

במעש"כ אנוהו ושקדים יצאו קליפיה לחולין . נתן ג' מרות פים על זין או שמרי יין . ובצא ד' מרות . או רק אם החמיץ מותר לקנותו במעש"כ : משנה ד הלוקח היה לשלמים או בהמה לאכלת חולין . והרי כל זה אסור . אם המוכר כאן . המקח חוזר . אם הלך למדה' יאכלם בתורת מעש"כ . ונגד עורם יאכל שוריים בתורת מעש"כ . סלי ויתים ועגבים אין דרך למכור עם השלים . לכן בקנה אותם במעש"כ יאכל נגר שויי השלים בתורת מעש"כ :

פרק א משנה א קי"ל מעש"כ מסת גובה הוא . לפיכך בין חוץ לירושלים או בירושלים . אין מוכרין אותו אפי' ע"פ שיעולן הלוקח לירושלים [אבל ע"פ להעלות המעות לירושלים מותר] . וגם אין ממשיכין אותו בין ע"פ בעליו כעצמו או ע"פ ב"ד . ואין מחליפין אותו בין בשניה מעות או שניה פירות וגם יתנו במחנה אסור . וכ"ז אפי' במעשר פירות שמד"ס . מיהו במסמיני על שולחנו מותר :

משנה ה לקח כים ומלח או פירות מחובבים . או פירות שורדאי יתקבו קודם שיגיעו לירושלים . הפירות חולין והמעות בקדושתן . מהמקח כפל . וכן הלוקח שום פירות במעש"כ . ששבת שהן מעות מעש"כ . המקח כפל . ואם קנה אותן במזיר . הייב להביא אותן הפירות לירושלים . דפירות שנקנו במעש"כ אינן נפרין . ולכן באין מקדש ירקבו : משנה ו לקח בהמה בשוגג חוץ לירושלים . הר"ל מקח שטות . ואם במזיר חייב להעלותה ולהקריבה שלמים : ואם בעל מום היא . יאכלנה בירושלים . ובאין מקדש יקיימנה עד שתחמת ויקברנה עם עורה : משנה ז לקח במעש"כ עבד . שפחה . וקרקע . בהמה טמאה דר"ו מקח שטות . ובאין המוכר כאן . יאכל כנגדם בתורת מעש"כ . אין מביאין ברמי מעש"כ קני זבים וזבות נרות ויולדות המאות ואשמות [וכ"כ עולות שכולן כלייל] . ואם הביא יאכל כנגדן . וכן כל דבר שאינו מאכילה שתיה וסיכה שקנה במעש"כ יאכל כנגדו :

משנה ב מעשר בהמה תם אסור למכור בין חי ובין שחוט ששחטו בבהמ"כ ונזרק רמו . וכ"כ בשחטו תם בחוץ . הרי אסור בהנאה . וכן כשהוא בעל מום לא ימכרו חי ושחוט ואין מקדשין בו אשה . דכל מה שאסור במעש"כ אסור ג"כ בו . ורק בכור בוח"ז מותר למכור תמים חי . שיאכלנו הלוקח מבהמת כשיוסם . וכ"כ כשהומם מותר הכהן למכור חי ושחוט . או לקדש בו אשה . דממון כהן הוא . אין מחללין מעש"כ על מנבע שאין עליו צורה או של מדינה אחרת שאינו יוצא כאן . או על מנבע שנפלה לנהר עמוק . אף שיכול להעלות על ידי שם : משנה ג לקח במעש"כ בירושלים בהמה לשלמים . או היה לשחפה . העור חולין . אף שחטור שות ממי מהבשר . וכן כשקנה כרי יין תחומות . במקום שדרך למכור תחומות . היינו עם הקנן . יצא הקנן לחולין . ודוקא שאין המוכר או הלוקח תגר או אומן . שאילו ודאי מספדיין על דמי העור . וכבר השבירי יצא במקום . וצריך הלוקח לאכול כרמי העור והקנן בתורת מעש"כ . וכן בקנה

ובד"א. שם פ"ט מהלכות
המנויים ה"ז. ד' ברש"י.
שם פ"ט מהלכות מע"ש ה"ז.

תום אנשי שם

לענין עומאה. ועפ"י הכ"ז
תפס על הכו"ט כה"כ סוף
דברי הראב"ד שז"ל מ"ט
וג"ל הטעם שאלו רוב
מאכלין כו' הדברי הר"ב
התאכל למנויים. ואין להם
מקום שכן אלא אה"כ
דעומאה הקלו בתרומה
ולא נמש"ט שלא חזר זה
דברי הר"ב כלל. וכן מ"ט
ואפ"כ מסר דלתין כו'
לג"י הכ"ז או הע"ט שח"פ
דלתין כו' לג"י הא"ל. לא
א"ין דמאי אע"פ ה"ה
הרבה כיון דמכרש דלתין
ל"ז מוכרש לפרש דהוא
הוא לענין עומאה. וע"ד
דמ"ט דעת הראב"ד
דלתין לאו להא"ן יב"ן
משמע דל"י להר"ב שז"ל
מאחי כה"פ. משמע
דע"ט הראב"ד קאי אה"כ
התאכל למנויים ע"כ. א"ל
מלכ"ז שז"ל דוקא אין זה
מע"ט ארוכה לה"ט ד"ה
ס"ל דעת הראב"ד דלתין
לאו דוקא וע"כ. הטעם
מוכח שכן דעומאה. ולפ"ז
דעת הר"ב דלמא"ן דוקא
וא"כ תמוה מה שסי"ט
א"ל בתרומה פ"י ע"ג
אחר דהא לפ"ז דכ"ז
שכתבו שז"ן לרבינו
שנפישו. וע"כ.

בר"ב ד"ה בש"א פ'
כ"כ עומאה כו'. כ"כ
הרא"ש ב"טו"ה א"ל דמ"ט
ומאכלין עומאה דלק'
במ"ד דר"ל לחדש ובה"ק
דא"ל דא"ל ודק בתלת
המלאכות קריבו ע"ה
מש"ט הכ"ז ונ"ה י'
דיכ"ר שר"י. תמוה ל"ל
הר"ב שר"י. תמוה ל"ל
הר"ב שר"י. תמוה ל"ל
הר"ב שר"י. תמוה ל"ל

בר"ב ד"ה בש"א פ'
כ"כ עומאה כו'. כ"כ
הרא"ש ב"טו"ה א"ל דמ"ט
ומאכלין עומאה דלק'
במ"ד דר"ל לחדש ובה"ק
דא"ל דא"ל ודק בתלת
המלאכות קריבו ע"ה
מש"ט הכ"ז ונ"ה י'
דיכ"ר שר"י. תמוה ל"ל
הר"ב שר"י. תמוה ל"ל
הר"ב שר"י. תמוה ל"ל
הר"ב שר"י. תמוה ל"ל

בר"ב ד"ה בש"א פ'
כ"כ עומאה כו'. כ"כ
הרא"ש ב"טו"ה א"ל דמ"ט
ומאכלין עומאה דלק'
במ"ד דר"ל לחדש ובה"ק
דא"ל דא"ל ודק בתלת
המלאכות קריבו ע"ה
מש"ט הכ"ז ונ"ה י'
דיכ"ר שר"י. תמוה ל"ל
הר"ב שר"י. תמוה ל"ל
הר"ב שר"י. תמוה ל"ל
הר"ב שר"י. תמוה ל"ל

בר"ב ד"ה בש"א פ'
כ"כ עומאה כו'. כ"כ
הרא"ש ב"טו"ה א"ל דמ"ט
ומאכלין עומאה דלק'
במ"ד דר"ל לחדש ובה"ק
דא"ל דא"ל ודק בתלת
המלאכות קריבו ע"ה
מש"ט הכ"ז ונ"ה י'
דיכ"ר שר"י. תמוה ל"ל
הר"ב שר"י. תמוה ל"ל
הר"ב שר"י. תמוה ל"ל
הר"ב שר"י. תמוה ל"ל

דרכן לחוף ראשן בתלתן: כל מעשיה בפומאה חוץ משרייתיה.
במים. שגריך לשרוקן בטהרה. שאם שורה חוץ בלא נט"י שרייקן
מכשירתן לקבל טומאה. והוא מטמאן מיד בידיו. ואכרו זה בלבד
משום היכר כדי שידעו שהיא תרומה:
ד' ברש"י. בלבן ערבי כהכ"א
ואינם מאכל אדם אלא מזוהק בשנות
רעבון: ונכנסים לירושלם ויוצאים.
אע"ג דבשאר פירות קיימא לן דמעשר
שני הנכנס לירושלם חוץ יכולין
להוליצו משם. בכרשינין הקלו:
יתחלקו

שלמה מלאכת

חאלב מספסו ודינו הנשוא על הניצה וכן כרשיני תרומה בש"א שז"ן ופ"ן
בטהרה וכמו כל המטמאין באלה המת שחלקו והכניסו לתוך הבית ר' דוסא
בן כרשינין מטהר והממים משמאים. ופעמים מוכיר שם הדבר עלמנו והח"כ
משפסו והח"כ שם התנא כמו אוכל פרוז אינו מלפסר דברי ר' דוסא אוכל
פרוז הוא שם דבר הנשוא המשפס אינו מלפסר הוא המשפס הנשוא על האוכל
ר' דוסא הוא התנא. וכן מתללין מעשר שני על אסימון דברי ר' דוסא מאלה
שלשה פנים הנזכרים נמלחו בכמה משניות ובריינות חדלו מספסו ולי אי הקפן
נראה פעם המסדר לשלשה סבות כי אין לסדר המזוה על פני המזוה והשנית
לסדר שני התנאים זה א"ל זה והשלישית כאשר במזוה ודעו או בשם הדבר
ובדעו אין זו יולא לשני כי אם בעצמו כלומר שהעווי בודד מוכיר שם החכם
או החכמים בין שם הדבר הנשוא המשפס והמשפס הנשוא כי המשפס ק"ר
ואין זו הפסקה בין שמות החכמים החולקים אלא כאשר העווי והמשפס יולא
לשני כלומר בלתי בודד או אם היה שם החכם לפני דבר העווי והמשפס יקרא
הפסקה בין שמות החכמים ועל כן שמו כל המשפס והעווי לפני הזכרת שם
החכם בלבן דברי פלוני ופלוני אומר כדי לסדר שני החכמים החולקים יחד ע"כ
הדברים האלה הכולל לבנין טעמי שני הסדרים הנזכרים ע"כ. ועוד האריך ע"כ:
כל מעשיה בפומאה. היינו דוקא בידים מסואות אלא לא עומאה הנגב:
חוץ משרייתיה. מפ' בירוש' דאיכא בינייהו שולא לנ"ה שולא בידים עומאה
ולנ"ה בידים עומאה. תנא זו היא דברי ר"מ א"ל ר' יהודה אומר בש"א כל
מעשיה בטהרה חוץ מפשיפת ובה"א כל מעשיה בפומאה חוץ משליית ולי'
יהודה איכא בינייהו מגינה דלנ"ה מוגב בידים עומאה. ועיין כמה שכתבתי
בסוף מהני' דבסמוך בשם הר"ב שמאן ז"ל. ומ"מ בין לר"מ בין לר' יהודה
קשה דלמאי לא הני פלוגתא דב"ש ובה"א דנבי תלתן של תרומה בפ"ק דערויות
כתבתי התם פלוגתייהו דכרשיני תרומה וכמה שכתבתי לקמן בפירקין בסי'
פ' בשם הר"ב שר"י ז"ל יחא ק"ת ועיין ג"כ כמה שכתבתי במהני' דבסמוך
ועיין ג"כ במ"ט שם בפ"ק דערויות קמחי' וז"ל: ד' יאכלו צמחונין. כלפריש"ט
גבי תלתן וקולי כרשינין דמעשרת קמחי' ואולי. וכאן פ' הר"ב שמאן ז"ל בקי"ר
יאכלו צמחונין כלומר מותר לאכלן צמחונין: ונכנסין לירושלם ויוצאין. אפי'
רנן דפלוני עליה דרשב"י לקמן בפ"ג האא מודו משום דלקל הוא שהקילו
בכרשינין ודוקא להוליצו לחוף לנחמן או לנחמן להכשירן לאכילה ולחזור אל
העיר ולאכלו מה שהוא לר"ך ולא הערימיהו לנחמן כל מה שיש לו בבית אחת
אלא כפי רצונו אלא לא שיהא מותר להוליצו ולאכלן בחוף דמ"מ קלטו להו
ממזוה

יכין ישראל תפארת יכין

רק שגם הם אינן רק אכילה על ידי הדחק שעינים עומאים אותם
בשנת רעבון ועושין מהן פת. ומה"ט נקיעו רק בכרשינין שכתבתי
לירושלים ויולאים דהיינו לנודך עחינה ואפ"ה ונקיעו כמי גבי'
מתחלקות לעיסות מדעושין מהן עיסה מה שאין קן בתלתן לא שיק'
גבייהו עחינה ואפ"ה ועיסה: (בב) לנודך כגון לאפות [דאין תור מזו'
בירושלים] ולחזור ולהכניסו אח"כ אלא שאר מע"ש שכתבתי אסור להוליצו:
פחות

ראשונה

בטהרה כדי שלא תפמא ומשקף חוץ מחפשיפתה לפי שהיא כבר נפסדה ואין
לרובה לאכילה. ונ"ה לא חסו א"ה משרפן שאינו אוכל. אלא בכרשינייה שהיא
תחלת הדבר הנתיב לירי עומאה ויהר גם בטהרה שאל"כ משמאן בידים:
ד' ונכנסין לירושלים ויוצאין. ובני תלתן לא הני סך לטיל. ונראה דהיינו דלמנו
בירושל' אהא דנכנסין ויוצאין ובלבד בעינא ע"כ ונ"כ הרמב"ם בירושל' שאם פשה
מזו עינא נכנסת ויוצא. ופי' הכ"מ שכתבתי עינא היא גיבועה וזכר.
[משניות זרעים ח"ב] י"ח 18

ולא יהיו ראויים לאכילה אלא בתרומה האכל בין צמחונין בין
בימים: ב"ש אומרים כל מעשיה בטהרה. אע"ג דתלתן לאו
אוכל גמור הוא ואין תרומה ע"הגת זו אלא לפי שאכל לקת בני
אדם הילך גאכל בפומאה מ"מ לב"ש
ל"ך שהיו כל מעשיה בטהרה ובגטילת
ידים דין כל שאר אוכלים של תרומה
שהטעם בהם לר"ך נט"י החלה.
וטעמא כדי שידעו שהם תרומה ולא
יאכלו לזרים: חוץ מחפשיפתה. שכלא
נט"י יכולים לחוף בהן ראשן וכך היה
דרכן

אחיה במים ומייבשין אותה במה כל אלו בידים מסואות מה שאין קן במעשר
שני כדחנן לעיל והפ"ה ושרייה ומגינה וטליה היינו בורש. וממחונין היינו
כשי"ה יק. ועוד היחרא לתרומה היינו בידים מסואות והיחרא דתלתן אין
שנוי בו היחרא בידים מסואות והי"ך כסמך זו וזו ועוד דקתי לה מי גבי
כרשינין וגבי קולי קמני לה דקתי גבה ונכנסין וכו' וגאלת בידים מסואות
אלא ה"ק תנא דמתני' ששירו תלתן של מעשר שני במים אין לה קולא
אחרת לאכלה בידים מסואות אלא שחננו והאכל למחויים שמתנין אותה
בשם אחר השרייה ואחר שהתנגבת לנחמן צמחונין אלא קולא אחרת בידים
מסואות דהיינו חפ"ה ומגינה ושרייה כל בני אסורי לנ"ש וזהו מותרת
ליאכל צמחונין דקאמר היחרא הוא גבי מעשר שני י"ה לה בידים מסואות אלא
היחרא אחר בידים מסואות אין לה וגבי תרומה שנינו בה קולות אחרות דהיינו
לנ"ש חפ"ה ולבית הלל אף מגינה וטליה וכי תימא אמאי לא רמו חומרא
דמגינה וטליה וחפ"ה אלא במעשר שני ולא בתרומה דהא אסור אכילתן
בטומאה תרומה כי הדדי גינהו שתי תשובות בדבר חדא דמעשר שני לכל
מבור ואם א"ט מתירין בו לנ"ש עומאה דהיינו טליה ומגינה וכו' אהו למיעו
מאי אפי' בשריה מה שאין קן בתרומה דאין אוכלין אותה אלא כהניס וכהניס
וריוזין הן כדלמרי' בעלמא ועוד י"ה לומר הגדה שז"ן בפ"ה ר"ע ז"ל נפק בתנא
דבשלמא גבי תרומה כתב"י נפס בה

דמזוה בידים אכילת כרשיני תרומה לבהמה ואין עומאה מזוה בן למאכל
במה אין אדם עושה חקונים ונרס' מני בירושלמי פ' בתרא דהלה אין אדם
מזוה למאכל אוכלי בהמה הלכך אפי' אי עמי בתרומה בשרייה הואיל ומזוה לאכילתן
לבהמה אין חשש אלא גבי מעשר שני דאין אוכלין הכרשינין דליה אלא אדם
דכתוב ואלתה הלכך מחמירין גבי עומאה דליה ור"ך תקיה שלא תפול בן
עומאה כלל כ"ל. ומגלתי הראב"ד ז"ל בהשגותיו דרך אחרת אלא מ"מ
וע"ד דברי ק"ת עכ"ל ז"ל: וישל תרומה בש"א ופי'. כחוב בספר כריתות
בלשון למודים שער ב' פ"י כ"ו פעמים מוכיר בלשון המשנה דברי תנא ואח"כ
ע"כ הדבר ואח"כ משפסו כמו שחיי אומר כל השנים דין שעתן שחיי שם
התנא כל השנים שם הדבר הטעם המשפס דין שעתן שם המשפס הנשוא על
כל השנים וכן שחיי אומר מקב להלה ובה"א מקביים וכן הלל אומר מלא
הין מים שאובין פוסלין את המקוה ושחיי אומר פ' קבין. ופעמים מוכרת
המשנה ע"כ הדבר ואח"כ שם התנא ואח"כ משפסו כמו ב"ה טעלה ב"ש
בש"א תאלל ובה"א לא תאלל ב"ה ע"כ הדבר הטעם המשפס ב"ש שם התנא

יכין ישראל תפארת יכין

בירושלמי. וטעמא דקמ"ל דאין בזה משום הפסד אכילתן: (י) דאף דא"ט
נאכל רק ע"י דחק ומש"ה נאכל גם כשנעמא. דלא חל עליה שם תרומה
ממש מדא"ט אוכל ממש מ"מ לר"ך טהרה נט"י כשיגב בה להיכירא דאסור
לזרים: (יח) לחוף בהן הראש דשרי בלי נט"י: (יא) ליגע בה בלי נט"י:
(ב) ומדאכשר בשרי' הוי יעמא בידיו. וגם זה רק להיכירא: (בא) כרשיני'
הם וייקקטן בל"א [מחויים פ"א מ"ט]. והן שפי מאכל אדם מתלתן הנ"ל

משנה

הפשיה בטהרה פ"ב. ומשפס דא"ט מפרש מתני' דל"ק תלתן של מעשר הנאכל
צמחונין ועל תרומה אף מתגדיל בטהרייהו פלוגי ב"ש ובה"א. אלא במשפס
מתגדיל לא פלוגי דכל מעשיה בטהרה וכדלמחן דמתגדיל או אוכל עמי: כל
מעשיה בטהרה. פי' הר"ב א"כ שכל עומאה מ"מ כל מעשיה בטהרה ונ"כ
הר"ב והר"ש. ואינו מוכן דא"ט הקילו באכילת תרומה בטומאה עפי' מעשיה.
והרמב"ם כתב כל מעשיה מה שמתקפין ממנו למאכל או שחיי לר"ך להיות

מעשר שני פרק ב מעשר שני הוספות יום טוב ע"א

רבה"ט ז"ל ע"פ ה"מ:מסורה. ע"פ ע"פ

חלופי גרסאות

שקל כסף וישקל כסף... בשיקל כסף ובשיקל ז' ע"פ... וכן ג' ע"פ. ופירות פני... כה"ל: נביזים מלאה ג' ע"פ... הבקש ג"ל כסף פירות. וכן כה"ל: ע"פ.

חדושי מהרי"ח

רק כפי מעשר שני רק שהיה הוא לפי השטח... לכן יכול לחלל מיניה וביה... ואפילו לא תאמר סברה... שה"ב לפי הירושלמי של... תוס' דב"ה דף א' ע"ש... שהביא כאן הרב ה"ר... באמת נראה לומר דגם כאן... מיירי כן שבחז"ל מחלל... על פירות נהגות וספק... המעשה ה' על מ"ל סלע... של מעשר שני ושל חלון... מביא בש"ל ע"ש וכו'... והוא תרין לעל ודוק:

עליו תחום' דמס' עדיות פ"ק הני ליה צהדי דברים דב"ט לחומר. לך נראה דב"ט דוקא בכל הסלע קאמרי ולא יחליף ב' וג' פעמים שכל פעם משתכר החטוי ומלאה מפסיד מעשר שני ועוד י"ל דהכא דוקא יתן בכל הסלע מעוה שלא יתעפשו בדרך קודם שיגיעו שם ע"כ. והר"ט כחז תירוש בחרא ועין לקמן בסמוך: והבב"ט מתירין. פי' הר"ט כיון שאין לו אלא הני דינר כסף. משמע דטעמא דהר"ט הוא משום שאין לו דינר כסף ואילו בפירות לא איכפת לן. וזכרוננו איכפא. דלמחר ריש לקיש מה פליגין ר"מ ורבין בפירות שאין בהם כדי כסף. אבל בפירות שיש בהם כדי כסף. אף רבין מודו. והרמב"ט סוף פ"ה מהלכות מעשר שני יתיב טעמא כפי הפורש.

ובזה אומרים שקל כסף ושחל מעות (ה). רבי מאיר אומר אין מחללין כסף ופירות על הבקש (ט). והבב"ט מתירין (ט):

מ"ש הכ"מ דכשהפירות מועטים פחות מדינר אינם ראויים לפירות בפני מועטים ואין מתפסים סלע מזרפים איהם עם המעות ומתפסים סלע עליהם. אבל אם יש בפירות דבר הראוי אין זוקקים כסף עמהם לחללם על כסף אחר שאין מחללין כסף על כסף. ע"כ [כ"השגותיו]. אבל בפירות למסכת עדיות פ"ה משנה ט מפרש מע"א וע"ש]. והתוס' בפ' הזהב דף מה. העתיקו המשנה בזה הלשון. ר"מ אימר אין מחללין כסף על כסף. ותכמים מתירין. נראה והוי שגירסא אחרת נדומה להס: בית

ובזה אומרים. לא יפרוט אלא חליין שהפרוטות יולאות בירושלים ונשיבא שם יהיה לריך לפרוטות מיד לקניה לרכי סעודה ואם ירזו הכל אלא שולחני לפרוט ויקרו הפרוטות ומלאה מעשר שני ככסף. לפיכך ישאו פרוטות עממן להוליא במקת ולכשיכלו יפרוט בכסף שזידו מעט מעט: שקל. הוא הני סלע:

אין מחללין כסף ופירות על כסף. מי שיש לו חני דינר כסף של מעשר ופירות של מעשר שוין חני דינר לא ירפס יחד לחללם על דינר: והבב"ט מתירין. כפי האי גוגא ע"י לירושל פירות כיון שאין לו אלא חני דינר כסף אבל לחלל דינר כסף ופירות שוין דינר על חני סלע שהוא שני דינרין

מ"ש הכ"מ דכשהפירות מועטים פחות מדינר אינם ראויים לפירות בפני מועטים ואין מתפסים סלע מזרפים איהם עם המעות ומתפסים סלע עליהם. אבל אם יש בפירות דבר הראוי אין זוקקים כסף עמהם לחללם על כסף אחר שאין מחללין כסף על כסף. ע"כ [כ"השגותיו]. אבל בפירות למסכת עדיות פ"ה משנה ט מפרש מע"א וע"ש]. והתוס' בפ' הזהב דף מה. העתיקו המשנה בזה הלשון. ר"מ אימר אין מחללין כסף על כסף. ותכמים מתירין. נראה והוי שגירסא אחרת נדומה להס: בית

מלאכת

ב"ה לחומר וקשה דה"ל למתנייה בעדיות גבי קולי ב"ט והומרי ב"ה והיא אינה שמים התם רק כפי' דאכתי לא נתת תנא לאשמועי' קולי ב"ט והומרי ב"ה. והר"ט שירילי' ו"ל תירין בעד רש"י ו"ל דהא דפרטיק בכל דוכתא וליתנייה גבי קולי ב"ט והומרי ב"ה לאו למימרא דכאוחו פרק שמחיל אלו דברים מקולי ב"ט והומרי ב"ט דוקא קאמר דליתנייה שם דהא כמה תנאי פליגי על אהון המתניין שם ומסיפס עליהם בפירקי אחרני אלא בעדיות כלומר בזולה מסכת הוא דקאמר אבל מה שהוקשה לי בדבריו ו"ל הוא דאי טעמא דבית הלל משום שיוקרו הפרוטות בירושל ומלאה מעשר שני מפסיד וכו' מאי שייכא הכא פלוגתא דר"מ ורבין וכי תימא מילתא באכפי נפשה היא ליתא דהא בעדיות קמי לה צהדי פלוגתא דב"ט וב"ט דומיא דסיפא דפורט בירושלם דפליגי על ת"ק דב"ה כל הנסו תנאי ודמייין לרש' עדיות דלשכתן רבנן דפליגי על ב"ה יבית שמיא ואמרי לא כדבריו זה ולא כדבריו זה אף שבוו ב"ד של אחריהם הנהו תנאי וה"נ נפרס הכא ועוד לדידה תימי' דהכי אמרי' בירושלמי דינר כסף ודינר פירות דברי הכל אסור מ"ט דרבין לך נראה לי דטעמא דב"ט היינו דסברי דיכול אדם לנרץ חוץ לירושלם אף אם יש בידו כל כך הסלע מפרוטות וצא לנרצן בשלע שיכול וכ"ש אם יש בידו חני סלע מעין של כסף וחני סלע בפירות או בפירות דשירי לנרצן בשלע וב"ט פליגי עליהו בכל שיעור סלע מפרוטות כיון דעבד ביוון למעשר שני דפירקי פירות כ"ט בנחשת פד שיעור סלע ולא הייש פרוטות מחלדות שהתא שאוחו דרכו ללכת לא שריקן

יבין תפארת

הנחשה של מע"ט יפרוט סלע כסף שלא יתעפשו הפרוטות בדרך: (מה) שאם יבואו הכל עם סלעים לירושלים וירזו לקניה לרכי סעודה בפרוטות וירזו כולם אלא שולחני לפרטם ויבייקרו הפרוטות ויפסיד למע"ט ותוס' (ב"ט דמ"ד) הקשו על פירוש רש"י זה דא"כ הו"ל מקולי ב"ט ומחמרי ב"ה ולא נכסה בעדיות [פ"ד]. להכי פירשו דב"ט מחמרי ואמרו דדוקא בכל המעות סלע כדי שלא יתעפשו ולכ"ה גם בעד חליין שרי דלא חייבי

משנה

דמינון דלא מלו ליה פרוטי כסף. דקלע אחד דבב מועט הוא ותנאי חמדי ולפ"י קלע אחד דוקא. וכן במתני' דלקמן: ובר"א שקל. והני תנאי דפליגי עליה במתני' דלקמן פליגי עלה דינרין כסף או כנישית כסף. או ארבע אספרי כסף. הגא לא פליגי דדוקא התם שטעמא פרוטות מן השולחני הוא לריך ליתן סכר לשולחני בחילופו כלדך שטמנין קלטון לפרוטות וכל שמתחיל ויהי סתן סכר יוסר. והלך אמרי התם הלא יחליף אלא מעט ולא יפסיד קלטון מרובה שמה לא יוליא כל הפרוטות ומפסיד הקלטון תמס. אבל הכא אדרבה הפרוטות נרדו פשיטא שאין מחיבין אוחו להליתן על כסף וליתן סכר נלקטון מספק שמה לא יוליא כל הפרוטות דמספק אין לו להפסיד מכות מוכסד כמו במתני' דלקמן: ר"מ אומר אין מחללין כסף ופירות. יש נלקדקת מה ראה להפסיק בפלוגתייהו דב"ט וב"ט בניני הפורט והבניס בנייהם פלוגתא דר"מ ותכמים. ומלאה המעות זה גורם הרב"ב בפ"ק דעדיות כסף פירות בלא וי"ו ומפרש דה"ק כסף סכא מכה פירות אין מחללין דדייש הכסף כסף ראשון ולא כסף שני והשקא פליגי אב"ט וב"ט דלעיל דשירי לחלל פרוטות שסם כסף שני ותכמים מתירין כפי מנ"ס וב"ט דליתנו שכו בפרוטות ותכמים אף

שלמה

ליה לפרוקינהו וכלוהו וכיון דלא שריקן לפרוקינהו יוסר עמנו מעיקרא דלא פריק כ"כ פירות שיעור סלע בפרוטות נחשת וקסיקן ליה ולא יחליף אלא חני סלע של פרוטות ויעמיד בידו חמיים ועלם לירושלם והשתא ר"מ ורבין דבית דיתו פליגי על ת"ק דבית הלל ביותר קלה דאפי' פירות וכסף על כסף דמודו ב"ה דשירי אפי"ה אסור משום דמשמע מנ"ה דדוקא הכא מחמרי משום דעבד ביוון למעשר שני כולי' הוא וכדפרישנא אבל כי פרוק חני סלע צמטין של כסף ויש לו פירות חני סלע דכ"ט מודו דשירי כיון דליכא ביוון דמעשר שני ואשמעי' ר"מ ורבין דגם לירושלם זה אסור ואפי' דינר כסף וחני דינר פירות אסור לנרצפי בכסף משום נזרה אחרת דלית לכו כסף על כסף לא מחללין כדליתא במסכת דמאי ומס' בירושל' דינר כסף דכ"ט ל"פ דחשבו הוא ואפי' יש לו פירות שוין שני דינרים אסור להחליפן במסעב כסף דלא נריר כסף כזה אסור פירות וכן אם יש בפירות שיעור דינר השיבי צאפי' נפשייהו ולא שריקן לספול להן מעוה דכסף ולא נריר אנשייהו ואסיר ואפי' דכסף לא הוי אלא חני דינר דפירא אסבגתא הוא דלמחר רחמנא וענב"ל אשבעה לא ועל כרחיך באיסורא דאורייתא פליגי דמוכה בירושל' דהיבא דקתני אין מחללין דאיסורא דאורייתא תשיב ומס' אסיר ואפי' דכסף לא הוי אלא חני דינר כי פליגי בתגי דינר כסף וחני דינר פירות שצא להחליף ולנרץ בדינר ר"מ סבר אף הכא נמי לא נריר כסף גבי פירות וכסף ע"ג כסף הוי ואסור דנגע אהקנתא דכסף על כסף ובכסף דתנא ר"מ על דינר כסף קאמר דאסיר ורבין סברי דחני דינר דבר מועט נריר אפון פירות

יבין ישראל

לעפשי. ולר"א ל"ט דוקא כל המעות שיתן בעד הסלע יהיו של נחשת ולכ"ה גם אם יהיו חני המעות של כסף. ורק החני של נחשת שרי להחליף על סלע כסף. ור"ל אף דאסור להחליף כסף אכסף הכא שטלל לכו עם נחשת שרי. א"כ חוץ לירושלים מיירי וכן נלפע"ד מדלא נזכר מלה לירושלים רק במשנה ט' לקמן: (מו) ציט לו בתגי דינר פירות וחני דינר מעוה מע"ט לא יחללם על דינר שלם: (מו) דומהספירות מועטים אין

ראשונה

כסף על כסף מתירין פ"כ. ואפשר שזא ג"כ נירסת התוס' בב"מ שהעמיקו מהני' כסף על כסף ולא הזכירו פירות. ומ"מ פי' דהדוק הוא דמאן ליתא לן דפרוטות דב"ט וכ"ה הם כסף שני שמה המעשר עמנו חילנו על פרוטות הללו. ושור דתמה ליה לנ"מ לפת כסף סכא מכה פירות ליתני סכסם אין מחללין כיון דלדלעיל קאי. ומלתאי' דתכמים נמי לא מסייתא דשכו בכסף ממש כיון דכסף דר"מ היינו פרוטות. ולפ"י משום דטעמא דב"ט דלמני שקל כסף שלא יחליף יוסר משום הפסד הקלטון הוא דכ"ט לפי'ל. וסמךין לה פלוגתא דר"מ ותכמים דטעמיהו פני משו"ה הוא דכשמתחיל כסף ופירות על הכסף הקלטון שמתן לשולחני בשביל הפירות נדון הוא להקל משאו אבל אם מנרץ להם הכסף והשולחני טעל סכר גם בשביל הכסף. זה מפסיד בתכס דמה רוח יש לו שיוכל כסף וותין כסף. ותכמים מתירין משום דמיירי בפירות שאין בהן כדי כסף דלמחר בירושלמי שא"ל להחליף הפירות נבדס בלא הכסף והוי כן הקלטון בשביל הפירות ושדי והכי מוכתא מתני' גופה דאשכו בשופטי עסקיין ונתה לו להחליף כסף בכסף. אלא שא"ל לו להחליף הפירות בלא הכסף. ור"מ אפי' הו"ל אסר דהשולחני אינו עורה בתנאי הכסף ג"כ ומתלא תפסיד נאס

תוספות רע"ק

דצריך בשלע וחובשו של קין. דהיינו אם הסלע של מעשר הוא כולי קין צריך להביא בשלע חובשו שמת דעל הקרן שני ג"כ מוסף חובשו. ואם בשלע חובשו היה קרן וחובשו של חצירות מ"ט. מוסף חובשו כפי הקרן שיש בשלע אבל לא על החובשו שיש בשלע כי אין מוספיין חובשו על חובשו. בב"ט (דף ג"ד ע"ב) ותוס' שם:

תוס' אנשי שם

האוקימתא הוא בב"מ התם למאי דס"ל לרי' ור"ל בילוחי' דרבי דכסף הוא פירא לגבי דהבא אבל למאי דק"ל חוקותיו דרבי דנהבא פירי וכסף טעמא דמרינא אסור לחלל כסף על דינרי וזכר וקשה על ב"ה אמאי מתירין ורלויה להכ"מ נס"ה הי"ג ממע"ט שכ' מעוה מע"ט מחללין על דינרי וכן היינו פרוטות של מע"ט שהן מחוה ודחי פירא לגבי דהבא וכסף כדאי' התם הוא דבנמ"ט חיהה הפורט סלע ט' דלמלא דמוחר לחלל כסף על פרוטות היינו דוקא בירושלם דשם שייך ליקח בעד כסף פירות כדליתא נב"מ' אבל להר"ט דמס' סליש' של כסף קשיא וראיתי בנר"א ג"מ שם שכ' דלפי המסקנא חוקותיו דרבי לא פליגי ב"ט וז"ה בדבר זה ואסור לכ"ט לחלל סליש על דינרי וכן ומתצינו נפיש ליתא סוגיית ילווחו דרבי ולעשי דבי קשה לתמוך משנה שלמה לפי האמת ונראה לפ"ד דפלוגתייהו הוא נחשת מע"ט של מלחי דליתא כפי' מ"כ מחללין כסף על מחשת ונחשת על הסירות ופליגי אם מותר לחלל על דינרי וכן משום גורס

מ' הפרט. ג'ל' שם מ'נוס
ס' פ' ו' ד'ה'א. מ'ל' ס'
ס'פ' ד'ה'ן. ס'פ' ד'ה'ן
י' מ' ש'ה'ו'. מ'י' ש' ש' פ'
ס'פ' :

הלוי גרסאות

מ' דינר ג'ג' דינר ונ'ל'
ו'ל' דינר. ו'ד'ר ג'ג'
ו'ד'ר ו'ל' נ'חשמו. ש'לש'ה
ג'ל' בשלש'ה ו'ל' ג'ל'
ו'ל'. ר'ביעית מעות ג'ל'
ו'רביעית מעות ו'נפס'ג'
ו'רביעית מעות ו'וינפס'ג'
ו'רביעית מעות ג'ל' מעות
ו'רביעית מעות ו'נ'ל'
ו'רביעית מעות ו'נ'ל'
ס'פ' ארבע אספרי ג'ל'
א'רבע אספרי ג'ל'
נ'חשמו ו'ספ'ת בניו .

תוספות חדשים

משנה ה' (ה'ר"ב ד"ן) בית
שזו אומרים כי כל הלכות
שבדור כו' ו'ל' כו' א"ל ח'יין
ע"ל. וכן הוא ב"ש" פ'
הוא דף מ"ה ע"ל ו'משמע
דא"י ש' לו מ"ה הלכות
יח'ף מ"שם א"ל מ"דכי
ה"ש ס'תב' ד"ש נ'חמ"ה
ש"ל י'תק' ל'ת' ב'ק'ט'ט'
כ'מע' ד'וק' כ'ט'ל א'ח'
מ'ייר' ו'ן מ'מע' כ'נמ"ס'
ס'ה מ'ת"ס ע"ג ו'ן מ'מע'
כ'מ"ה' מ'דכי ש'ר'י ת"ח"ס'
ל'ה' א"ל י'ח'ף א"ל מ'י י'ח'ר'
ו'ח' א"ל י'תק' י'תק' י'ח'ר'
ו'ח'ל מ'י ה'ני ו'ח'כ' ע'וד
ס'ל א'ח' :

תוס' אנשי שם

גורם ד'ש'ה ע'ויתו .
(ת"ש) ו'פ' כ'ח'ור ו'מל'ת' :
ג'ל' ש' ו'נ'ס' פ'י' ש' :
מ' ה"ר' ס'ד"ה ב"ש' כו'
כ'פ'י' ו'כ"ר' . ו'ג' ל'ל'
כ'ן מ'ת' ה'מ'ש' ד'ל מ'י
ת"ל' ה'ל'ן ו'מ'ת'וין .
(ה"ה"ש) :

משנה ראשונה

הס' : מ' הפרט ק"ט .
דוק' ק"ט א'ח' ד'יח'ר'
מ'ן ט'ד'ו כ"ג : ו'ה"א
ש'ק כ'ס' . פ'נ'ח'ו'י'ו'
ה'ל' מ'י מ'ש'ס ס'פ'ס'
ה'ק'ט'ן מ'ל' י'ח'ף ה'כ'ס'
ל'ת'ן ק'ט'ן מ'כ'ו'ס' ש'מ'
ל'ל' י'תק' ל'ח'ו'ל' ה'ל' .
ו'כ'ו'ל'ו ת'נ'ו' מ'ת'ר'י'
ו'ת'מ'פ'ט'ו'ן א'ח'ד מ'ת'כ'ר'
ל'פ'י ה'ש'י'ע'ר ש'כ'ל א'ח'ד ת'ש'כ'ר'
כ'ת'ה י'תק'ר ל'ח'ו'ל' מ'ת'
ת'ש'כ'ר ה'כ'י ו'ת'ר ת'ש'כ'ר'
ה'כ'י . ו'ש'מ'ת'ל' ש'מ'ח'י ל'ל'
א'י'ל כ'ת'ר ש'י'ע'ר כ'ל'
ש'ח'ו'ן י'ד'ס' א"ל י'י'ת'ה'
כ'ת'ו'ת ו'ל'א י'פ'ק'ד' כ'ל'ס' .
ו'ל'י' א'ין ל'ת'ך ל'פ'ס'
כ'ת'כ' ה'כ"ג ו'ח'ו'ל' מ'ן
ה'כ'ו'ל'ת'ו' ש'מ'ל' י'ת'כ'
ו'ש'ס' מ'ו'י'ן . א"ל ד'כ'י
ד'ק'י מ'ל' י'פ'ק'ד' ה'ק'ט'ן
ו'א'ד'כ'ס' ל'ת'ך ש'ס' ל'כ'ו'ת'
מ'ח'י ל'ל' א'ח'ר'
כ'מ'ח'י . ו'ל'ל' ש'ח'ו' ש'מ'
י'ע'ס' כ'ת'ש'ט'ו' ש'ס' ה'ס'ט'ו'
ש'י'ק'ת מ'ש'ס' מ'ש'ס' :

בית שמאי אומרים כל הסלע מעות. לפירוש הר"ב וכפירוש
בפרק הזהב הוי מחי' ביה שמאי לקולא וכו' לחומר וקסיו
דבעדות פ"ק תני לה כהדי הני דב"ש לחומר. והר"ש מפרש דה"ל
ב"ש לחומר וסברי דדוקא יחליף בכל הסלע מעות שלא יטערו

לקנות ב' פעמים וליתן שתי קולככות .
וכתב עוד דכונת הירושלמי כפירוש
רש"י והר"ב : הדנין לפני חכמים .
כהב הר"ב שמעון בן עזאי ושמעון
בן זומא . ותנן המלרי . וכו' הר"ש .
ובסוף פ"ק דסנהדרין [דף י"ז:] חשיב
כמי חכמי בן חכמי . וכו' רב נחמן בר
ילחך מחי' ה' שמוסיף שמעון בן ננס .
ופי' רש"י שס שכל אלו לא באו לזקקה .
ויושבין בקרקע ומשיבין תשובה קושייה
לזקנים

לא יקח אלא ברביעייתו מעות של נחשה ונ' חלקים כסף שנמלא לוקח מעות אחד מששה עשר בסלע בלבד : ארבעה אספרי כסף .
הדינר ה' אספרי ומטבע הוא בארץ יון ועד היום קורין לו אספרו . נמלא הסלע עשרים אספרי . וכשהוא מתלל הדינר
יחללנו על ד' אספרי כסף * ולאספר ה' נחשה . נמלא לוקח נחשה ה' מעשרים בסלע בלבד : יניחנה בחנות ויאכל כנגדה . לא
יחלל כלל על פרוטות שמא ישכח ויעשה אותן חולין . אלא יניח הסלע אלא החנוני ויאכל כנגדה עד שתכלה . ואין הלכה אלא
כדברי ב"ה בלבד : י מקצת בניו שמאין ומקצתן מהורים . ורובא שישו יחד מחד אחד והעומאים חכורים בין הקטי בדמי מעשר :

(*) ג'ל' ואספרו .

פירות ולא חשיב אלא כמו פירות להדיחו ע"כ כסף כ"ל עכ"ל ז"ל : מ' ובה"א
בשקל כסף ובשקל מעות . פי' רש"י ז"ל לא יחליף בפרוטות אלא ח'יין
כו' . וכתב הר"ש שירילי' ז"ל לפי שיטת רש"י ז"ל אי מ'י משום סחורה לדרך
הוא להחליף כל הסלע בפרוטות דאין מפסיד אלא אדרבה מרוויחן לפעמים
וס"ל ל"ה דלסור משום סחורה וכו' ב"ש לקולא וכו' לחומר ע"כ : הדנין .
מפ' להו ספ"ק דסנהדרין בן עזאי בן זומא חתן המלרי ומחילי בן חכמי רב
נחמן בר יוחנן מוסף כסף שמעון התמני : ר' עקיבא אומר שלשה דינרי
כסף וברביעיית כסף ברביעיית מעות . ק"ל ז"ל . אבל הר"ש שירילי' ז"ל
ז"ל גרים וברבעת כסף וברבעת מעות הנהה גס ס"ר יוסף ז"ל כתב ז"ל
בו"י ובלא יו"ר כ"ל . ופירש ור' עקי'
של השקל שהוא מטבע שנקרא כעת לוקח
כסף וברבעת האחד שהוא תני הדינר
האחד לוקח פרוטות כ"ל וכן מצינו
בתלמוד לזון זה ועמדו קיטס בו ביזם
ברבעתים עכ"ל ז"ל :

ור' עקיבא סבר דבשמיית סלע בלבד יחליף מעות והוא הרמב"ם ז"ל כתב
ד' אספרי כסף איני יודע כמה אספרים יש בסלע ע"כ . ובערוך ורבינו האי
אמר איצטרי גרסי' וכן תהיית של כסף ע"כ אבל ה"ר שלמה שירילי' ז"ל
כתב ד' אספרי כסף פי' דהייט מעין בלשון יון ור' סרפון לא שרי אלא שתי
מעין להחליף בפרוטות לתוד וכו' הדינר השני של שקל השני יקח בו ד' אספרי
כסף ככסף ושאריו שני מעין שחליף בפרוטות לתוד וכל הד וחד אחי למעוט
ששיורח דחברי' שמאי אומר וכו' פירשתי משמיות אלו לפי דרכו של רש"י ז"ל
לסובר דריש' דתני ממשות הוא שיש לו פרוטות ומחליפן כדי לקבל סלע כסף
והכי מפרש לה בירושלמי דמלרף הוא דכעי למימר והא דקתני הפרט רובא
לומר שמשום סכום פרוטותיו לקבל הסלע ופירוש הגמרא יש לנו לקבל לחינה
הוא בקיאי בפירוש המשניות יותר מדורות אשר באו לאחריהם ועוד להכחי
תני ממשות לומר דמשות היו בידו וסופא לא הני ממשות להסלע הוא דבא
להחליף ועוד סובר רש"י ז"ל דהני תרתי מחי' קולי ב"ש וחומר ב"ה הו' ולא
קשה דלמאי לא תני להו כפ' קולי ב"ש וחומר ב"ה דהא בבא דלקמן דקתני

י כ י

איני כדי פדיון לבדן . אבל דינרי פירות דיש בהן כדי פדיון לבדן לכ"ע אין
מלרפן עם כסף לחלון יחד על כסף : (מח) אפרויות ללרבי שושה :
(מש) שחליף הכל כפ"ה שלא יטעך כל פעם שחליף ליתן קלבו
לשולחי ויפסיד המעשר : (נ) שמא לא ישהה בירושלים עד שיזיח
כל הפרוטות וכשיפיקדם צעיר עד הרגל האחר יתעפשו ולחזור
ולחליפם בסלע א"ל שיטעך ליתן שז קלבון להשולחי : (נא) כך

הירושלמי שמה יטעך

וישם מוין . אלא דכתי

דקי מל' יפסיד הקלבו

ואלדכס לרין שסם לכויה

מח' אלא אמר

כמח' . ו"ל' שחשו שמה

יעסו כתשטו שס הסטו

שיקת מטס מטס :

דינרין מודים חכמים שאין מחללים . והלכה כחכמים : מ' הפרט
סלע של מעשר שני בירושלים . שהיה מחליף סלע שבדור וטטל
פרוטות להוליחן ללרבי שושה מעשר : ב"ש אומרים . אם בא
להחליף כל הסלעים שבדור במעות וחליף : ובית הלל אומרים . לא
יחליף אלא ח'יין שמא לא ישהה צעיר

מ' הפרט סלע של מעשר שני בירושלים (ה).
בית שמאי אומרים כל הסלע מעות (ס).
ובית הלל אומרים שקל כסף ושקל מעות (ג).
הדנין לפני חכמים (א) אומרים בשלשה
דינרי כסף ודינר מעות (ב). רבי עקיבא
אומר שלשה דינרין כסף ורביעית מעות (ג).
ר"ט אומר ארבע אספרי כסף (ד). שמאי
אומר יניחנה בחנות ויאכל כנגדה (ה) : י מי
שהיו מקצת בניו שמאין ומקצתן מהורים (ו).

בניה
לא יקח אלא ברביעייתו מעות של נחשה ונ' חלקים כסף שנמלא לוקח מעות אחד מששה עשר בסלע בלבד : ארבעה אספרי כסף .
הדינר ה' אספרי ומטבע הוא בארץ יון ועד היום קורין לו אספרו . נמלא הסלע עשרים אספרי . וכשהוא מתלל הדינר
יחללנו על ד' אספרי כסף * ולאספר ה' נחשה . נמלא לוקח נחשה ה' מעשרים בסלע בלבד : יניחנה בחנות ויאכל כנגדה . לא
יחלל כלל על פרוטות שמא ישכח ויעשה אותן חולין . אלא יניח הסלע אלא החנוני ויאכל כנגדה עד שתכלה . ואין הלכה אלא
כדברי ב"ה בלבד : י מקצת בניו שמאין ומקצתן מהורים . ורובא שישו יחד מחד אחד והעומאים חכורים בין הקטי בדמי מעשר :

(*) ג'ל' ואספרו .

דמחמרי ב"ה ואמרי לא שמענו אלא צבאה מן הקציר עד סוף הפרק לא
קמי להו החס ועמאל ללא תני החס אלא אותם ללא חזרו ב"ה ואדו לנ"ס
אבל כך דחזרו לא וכו' לא קמי החס אלא אותם דשאר תנאים לא חלקו
עלייהו דב"ש וכו' והני חלקו עליהן שמאי גופיה ושאר תנאים כגון הכל דחלקו
עליהן דנין לפני חכמים וכו' ושמאי גופיה ודלעיל פליגי ר"מ ורבנן עלייהו
דב"ה וכבר כתב רבינו שמשון ז"ל דבירוש' משמע כדברי רש"י ז"ל ועוד הוכחת
מחלוקת התנאים בתרי בלחי הוכחה נמורה היא ובתוספות שאלך חזרו ואדו
לרש"י ז"ל מן הסעם הוא ונקטין השתא דלכא תלחא גוויי קולי ב"ש וחומרי
ב"ה שנוין בעדויות חדא גוואל דפלגי עלייהו תנאי דמחמרי שפי מנייהו והייט
הוא דתנין הכל ובטוין אנבן הבור דכלגי עלייהו נמי דמקילין שפי מנייהו
אלא שחזרו כגון ואדו והדר תני חומרי דב"ה ללא איכלינו עלייהו תנאי כלל
פירקא בלחי נפשיה והדר תני פלוגתי אחריתי דחומרי ב"ה נמי ינבא אלא
דאו אליבא דחד תנא כגון ר' יואבא שהיה שונה שם דב"ה על אותם
שנמללה ור' יוסי נמי היה שונה כך וכך על אותם שנמללה ותנאי אחריתי ללא
מנו אלא עשרים וד' והו' לא הו' סברי דבשאר מיני לא אכלינו ב"ש וכו' עלייהו
אלא כוין היו שוין בדברים ההם ומחמריין היו . עכ"ל ה"ר שלמה שירילי' ז"ל :
י מי שהיו מקצת בניו שמאין וכו' . וכתוב שם בכסף המשנה לפרש
הירוש' ולהסיב בעד הרמב"ם ז"ל דלשנת הרב"ד ז"ל דה"פ מה אן קיימין
אם באומר מכבר כלומר אם באומר מעכשיו ההא מחוללת סלע זו על מה שישו
סחורים משקע מוערב וממלאו שמתין שותין מעשר שני ואם באומר לכשישו
ההא מחוללת עליו למפרע חולין שחו שבשטע ששתו עדיין לא נחלל והיאך
יחלל לאחר שכבר שחו אותו אלא באומר מכבר לכשישו כלומר סמוך לעת
שמחליפין לשתות ההא סלע זו מחוללת עליו דהשתא הו' החלול קודם שיתחילו
לשתות ולא מופלג אלא סמוך ביותר בשטע שפירש היין מן הכד לפיכך דהשתא
אינו ענין לבירורה ע"כ . ובירוש' מפ' צנמאין שומאית מת דאין עממאין כלי
חרס אלא מאוירו פי' שיכניסו ידיון לתוך האויר ואינם עממאין בשמא ומפורש
בפ' השער והרובע דהיסט מעטס משא הוא עומא הלכך כיון דאין להם היסט
מנו עממאין לערות מן הכד לתוך כוסין ובלבד שלא יכניסו לתוך חללו של כלי חרס
דאין

מ' דינר ג'ג' דינר ונ'ל'
ו'ל' דינר. ו'ד'ר ג'ג'
ו'ד'ר ו'ל' נ'חשמו. ש'לש'ה
ג'ל' בשלש'ה ו'ל' ג'ל'
ו'ל'. ר'ביעית מעות ג'ל'
ו'רביעית מעות ו'נפס'ג'
ו'רביעית מעות ו'וינפס'ג'
ו'רביעית מעות ג'ל' מעות
ו'רביעית מעות ו'נ'ל'
ו'רביעית מעות ו'נ'ל'
ס'פ' ארבע אספרי ג'ל'
א'רבע אספרי ג'ל'
נ'חשמו ו'ספ'ת בניו .

י כ י

איני כדי פדיון לבדן . אבל דינרי פירות דיש בהן כדי פדיון לבדן לכ"ע אין
מלרפן עם כסף לחלון יחד על כסף : (מח) אפרויות ללרבי שושה :
(מש) שחליף הכל כפ"ה שלא יטעך כל פעם שחליף ליתן קלבו
לשולחי ויפסיד המעשר : (נ) שמא לא ישהה בירושלים עד שיזיח
כל הפרוטות וכשיפיקדם צעיר עד הרגל האחר יתעפשו ולחזור
ולחליפם בסלע א"ל שיטעך ליתן שז קלבון להשולחי : (נא) כך

הירושלמי שמה יטעך

וישם מוין . אלא דכתי

דקי מל' יפסיד הקלבו

ואלדכס לרין שסם לכויה

מח' אלא אמר

כמח' . ו"ל' שחשו שמה

יעסו כתשטו שס הסטו

שיקת מטס מטס :

עליו נכתב על פי דברי
נבטי"ג. נמצאו נבטי"ג
ונבטי"א.

ר' עובדיה מבראנורה מעישר שני פרק ב מעישר שני חוספות יום טוב עב

מניה את הסלע ואומר. מה שישוה הטהורים מן היין לכשישאו
תהא סלע זו מחוללת עליו מעבשו. כמלא מה ששאו טהורים
היה מעשר. ומה ששאו טמאים היה חולין. ואינן חולין ומעשר שני
מעורבים זה בזה. שאין היין קדוש
בקדושת מעשר. אלא לכשישאו
חחר היין ששאו בלבד להיות
מעשר למפרע:

לאקיים והיינו דעין בהלכה: ר' מה שהטהורים שותים וכו'. פי' הר"ב
שאומו לכשישאו תהא וכו' מעבשו. פירש הכ"מ סוף פרק שמייני
דהשאה חל החלול קודם שיתחילו לשאות ולא מופלג אלא כמוך ביותר
בשעה שפירש היין מהכד לפיכך ואינו
ענין לדין ברירה. ואתיא מהני' ככולי
עלמא. ולא כמ"ס הראב"ד דמתני'
כר"מ דכזירא לוי' דאף בזירוייתא יש
ברירה. ולא קיימא לן הכי כמ"ס הר"ב
במ"ד פרק ז דממאי. ועיין שם במ"ב: נמצאו טהורים וטמאים שותים מכד א'. וכחז הרמב"ם והוא שיהיו טמאים בשאר קוממות מלבד
זיבות ושיהיה הכלי מחרס ובתנאי שלא יגע ביין. וכלי חרס אינו מטמא מגבו. אבל אם היו טמאים בזיבות מטמא בהיסט. עכ"ל. ודתן
שותים רונה לומר זה אחר זה בתחלה הטהורים ואח"כ הטמאים אבל הטמאים רשאים להשקות לטהורים ע"פ אלו התנאים:

מלאכת

דאין כלי חרס מקבל טומאה מגבו אלא מאוירו דאילו הוה טמאים טומאת זיבה
הא מטמאין בהיסטן ואין תקנה אלא שיטרה אחר לטמאים וכן כפי' הרמב"ם
ז"ל: מה שהטהורין שותין סלע זו מחוללת עליו. על יין ששותין דלמחר'
כפי' הערל דמעשר שני בין אכלו בטומאת הגוף בין אכלו בטומאת עננו לוקה
ויליף לה החס מקראי ומה' תני הכא כדי שלא יבטלו לאכלו בטומאת עננו
וטמאים נמי לא יבטלו לשאות מעשר שני טהור בטומאת הגוף אומר מה
שהטהורין שותין ממנו תהא סלע זו של מעשר מחוללת עליו ונמצא מה ששאו
טהורין היה מעשר ומה ששאו טמאים היה חולין: שותין מכד אחד. ואינם
חוספים הר"ם פירי"ו ז"ל. וכתוב בתוס' י"ט ודמתן שותין ר"ל זה אחר זה

שלמה

בתחלה הטהורים ואח"כ הטמאים אבל הטמאים רשאים להשקות לטהורים על
פי אלו התנאים ע"פ פי' שנה יגעו ביין ושיהיו טמאים בשאר קוממות מלבד
זיבות ושיהיה הכלי מחרס ובמ"ד כשאין אחר מערה אבל אם אחר מערה
אפילו טמאים טומאת זיבה. וז"ל הר"ב יהוסף ז"ל ונמצאו טמאים וטהורים שותין
מכד אחד לאו דוקא מכד אחד כי אינם שותין מן הכד עננו כי אם היה בין
היו מטמאין את היין ואסור לשאותו בהורה מעשר שני אלא מיירי שמערים
מן הכל לטובן וכל אחד יס לו כחו בפני עננו ומיירי מני סין טמאים טומאת
מת ולא טומאת זיבה כי הטמא טומאת זיבה מטמא את הכלי כפיכס אך כשיש
אחר שמערה לטובתו מותר אפילו בטומאת זיבה עכ"ל ז"ל:

יבין תפארת ישראל יבין

שיערו כל א' לכוון מכד א' של יין ומה שיטוה הטהורים ירלה שיטה
מחולל על מנחת מע"ש שזידו והרי טמא אסור במע"ש: נו) מוקי בירושלמי
שיטה היין בכלי חרס שאינו מק"ע מגבו מידי הטמאים ועירו כל א' וא'
לתוך כוסו שלא יגעו ביין וטמאיהו והטמאים היו בשאר קוממות דחי

יבין

בטומאת זיבה הרי טמאו ליין בהיסטו כשעירו מהכד לטוב וא"ת על
כל פנים הרי המעשר והחולין מעורבים וא"ת ישהו הטמאים י"ל
דמיירי שאמר שלא יהי' היין שיטוה הטהורים מעשר עד אחר שיטה
מעורה בטומאתו יבין:

משנה

י נמצאו טהורים וטמאים שותין מכד אחד. ומתנה זו לזיבה בלור.
דלכאורה נמנה שהטהורים וטמאים שותין יחד כלאחר מותן הכד אלו מלך זה
ואלו מלך זה. וזה לא יסבן כפי הטמאים מטמאין כל היין כשהיימן
נמצאו ששאו הטהורים מפסד עמא ומה' אומר מעבשו לכשישאו דהשאה
בשעה שתיים עדיין אינו מעשר ואינו אלא חולין. מכל מקום אין נראה
לסתור לתחלה לטמא היין שקורבן שיהא מעשר להפרע בשעת שתיים.
אבל הכא לא היירי אלא ששותין הטהורים ואח"כ הטמאים. או שמתכוין לתוך
הכוס אלו לטוב שלהם ואלו לטוב שלהם וכל עננו לא בא אלא ללמדנו שאטו
מואלין שתיים שגבד יסא הונו מעשר והונו חולין ואפ"כ שהתקנה כולו מטרב
ומתקנת לה שאין קורא לו שם מעשר מיד אלא אומר מעבשו לכשישאו שאין
חל המעשר מיד אלא כששאו חל המעשר למפרע כמ"ס הר"ב וכו' הראב"ד
בשנה ספ"ה. ופ"ו ז"ל דמתני' אתיא כמ"ד יס ברירה ואינה הלכה כמ"ס
הר"ב פ"ז דממאי מ"ב וז"ל ע"ל כתב כן הר"ב כחן שאינה הלכה וכן כמ"ס
בפירוטו ובמבואו לא הזכיר זה שאומר מעבשו לכשישאו. והכ"מ ב' שהרמב"ם

ראשונה

מפרש דמעבשו היינו קודם ששאו ולא מופלג אלא סמוך בשעה שפורש
המעסק מן הכד לפיכך וא"ל כאן דין ברירה עכ"ל. ולא ממדתי על סוף
דעמו ממ"ג חי בשעה שפורש המעסק לפיכך עדיין מקלמו טוגם במעסק שגבד
מתערב המעשר עם החולין והרי הכל מעשר. ואי אינו טוגם בשעה שפירש
מאי קמ"ל ה"ו דומה כמו שמערה מן הכד לטוב וקורא מעשר על מה
שגבס. והתנה עיקר חידוש דידה הוא אפי' שמתערב המעסק אפי' מני
מעשר והונו חולין. וז"ל למפרש הכמ"ס דנסי דעיקר חידוש דמתני'
שהמעסק המעורב יסא הונו מעשר והונו חולין. כיון דאין לא משתכח לה אלא
למ"ד יס ברירה לדיון דק"ל אין ברירה אלא ליה הונו חידוש לדיון לא
משכתת לה כלל ולכן לא הזכיר לאומר מעבשו לכשישאו. ומ"מ לא ראה
לשמיטת המעסק לגמרי משום שיש נה עוד חידוש אחר דטמאים וטהורים שותין
מכד אחד ולא גזרי' שמה יגעו הטמאים במעסק או אטו עמא בזיבה שיטמא
הכד בהיסטו כדאשכחן כ"מ דחולין בני כסר ומלבן שאפי' עב נתמן אחד
אסרו במתיבין זא"ל:

הלכתא גבירתא בללא פרק ב

פרק ב משנה א מותר ליקח במעט מע"ש רק דברים שראויין לאביה
ושתייה וסיכה. ויין וחומץ אינן ראויין לסיכה. אין לפסם שכן מע"ש
המשולך העקרי בשמים עם הבלות בהם. גם אין ללקחו במעט מע"ש מילא חוי
לכל אדם. אבל יין מע"ש מותר לפסמו מדעותהו עם הבשמים וגם ניקח במעט
מע"ש. מע"ש שנתערב במאכל חולין חוץ לירושלים. והשביח ע"י הערבתי. או
כשפודתו חרטוב יפה כמה שבה מע"ש לפי חשבון. דאם א' שרה בפלים כחברו.
בגיע לו ג"כ ב' חלקו השבח. ורק בעיפת מע"ש שאפאה. נחשב כל השבח שבפת
למע"ש. דאין שבה נזכר בפת. וכן בכל דבר שנתערב במע"ש והשביח.
רק כפיניכר הדבר שנתערב. או השבח לפי חשבון:

משנה

משנה א מותר ליקח במעט מע"ש רק דברים שראויין לאביה
ושתייה וסיכה. ויין וחומץ אינן ראויין לסיכה. אין לפסם שכן מע"ש
המשולך העקרי בשמים עם הבלות בהם. גם אין ללקחו במעט מע"ש מילא חוי
לכל אדם. אבל יין מע"ש מותר לפסמו מדעותהו עם הבשמים וגם ניקח במעט
מע"ש. מע"ש שנתערב במאכל חולין חוץ לירושלים. והשביח ע"י הערבתי. או
כשפודתו חרטוב יפה כמה שבה מע"ש לפי חשבון. דאם א' שרה בפלים כחברו.
בגיע לו ג"כ ב' חלקו השבח. ורק בעיפת מע"ש שאפאה. נחשב כל השבח שבפת
למע"ש. דאין שבה נזכר בפת. וכן בכל דבר שנתערב במע"ש והשביח.
רק כפיניכר הדבר שנתערב. או השבח לפי חשבון:

משנה ב שמן מע"ש מותר לטובו בירושלים. ק"ו מתרומה דאסור לור. אף
דבכמה דברים קל תרומה במע"ש:

משנה ב מותר לחלל סלעים על דינרי זהב ולא היישנין שיתעבב ע"י
מלעות לירושלים:

משנה ג תלתן דחיי לאכילת ארס קצת. חיכך כשנתבשל בצמחו יאכלנו. ולא
יאצורו שמא יפסא בהמשך הזמן. מדנאכל רק לפרקים. והרי בשנסמא
אינו נפדה לבהמה. אבל תרומה א"צ לאכלו מחר מרמסין תחת תבשילו. משא"כ
מע"ש. מותר לאכול תלתן מע"ש בלא נפי'. אף שבתרומה צריך. ורק כששרדו
מרמסין צריך גם במע"ש נפי':

משנה ד מותר לחלל סלעים על דינרי זהב ולא היישנין שיתעבב ע"י
מלעות לירושלים:

משנה ה וויקצתן מע"ש דחיי קצת מפי מתלתן לאביה. צריך ג"כ לאכילן מיד
כדאשאר מחשש הג"ל. וקילא אע"כ קצת משאר מע"ש. שכשיצרה
לפסחם ואין רחיים תוך ירושלים. מותר להוציאן משם. וגם כשנפסא יפדה. וא"צ
נפי' כשיאכלנו או כשמשפץ בו יבש על בשרו. ורק כשישרדו צריך נפי'.
משנה ו התערבו לו מנחת חולין ומע"ש ונתפורו בקרקע. מה שיקח התולה
תחלה. שייך למע"ש. רק יתנה שמה שבגלגס אינו ממע"ש יהיה

משנה ז מותר לחלל סלעים על דינרי זהב ולא היישנין שיתעבב ע"י
מלעות לירושלים:

משנה ח אף דאסור להחליף כסף מע"ש על כסף חולין. אפי' כשיש לו חצי
מעות כסף. וצחי נחישת. מותר להחליפן יחד חוץ לירושלים על
סלע שלם. אסור להחליף פירות וכסף על סלע כסף. ורק כשאין בהפירות לבתן
שורה דינר. או שרי למרותן בצורה על כסף:

משנה ט מותר לחלל סלעים על דינרי זהב ולא היישנין שיתעבב ע"י
מלעות לירושלים: